

MALA GALERIJA
SPOMEN-MUZEJA
II ZASEDANJA
A V N O J - A
1 9 6 4.

BORA BARUH

PRIREDIO ZA ŠTAMPU ŽIVOJIN B. SPASIĆ

KATALOG BR. 4

NA KORICAMA: B. BARUH: AUTOPORTRET

MALA GALERIJA SPOMEN-MUZEJA II ZASEDANJA AVNOJ-A, 1964

BORA BARUH

J A J C E
SEPTEMBAR — DECEMBAR 1964

SPOMEN-MUZEJ II ZASEDANJA AVNOJ-A IZRAŽAVA
ZAHVALNOST PORODICI UMETNIKA, KAO I SVIM IN-
STITUCIJAMA KOJE SU USTUPILE IZ SVOJIH ZBIRKI
SLIKE I CRTEŽE I TIME DOPRINELI DA SE U MALOJ
GALERIJI MUZEJA AVNOJ-A OVA IZLOŽBA OSTVARI

Toliko su teškim i tragičnim životom živovali mnogi naši umjetnici i srednje i starije i još starije generacije da bi i nastanak i nestanak Bore Baruha mogao da se shvati kao uobičajena pojava. To bi značilo da je i on na određen način zahvaćen jednim od onih ciklusa koji su kod nas često nailazili i kosili u talasima, da su mogli ostaviti i ostavljali su dubljih tragova u našoj likovnoj umjetnosti.

Neimaština, nesporazumi, probijanja kroz život, odlasci na studije u nepoznate, u mašti priželjkivane, zemlje, borba za održanje egzistencije, bolesti koje su odnosile mladosti, zatvori koji su na silu zaustavljali tokove, ratovi — sve su to nemilosrdni faktori koji su razrješavali i određivali decenijama tolike sudbine. Kao i mnoge druge velike i plemenite ličnosti oni nisu mimoišli ni Boru Baruha. A ipak u njegovom slučaju neke pojave su tako specifične. Događaji, koji su ga pratili tokom kratkog života i oni koji su došli poslije, bili su više nego surovi. Sve teškoće života iskusio je na sebi Bora, a djela koja su ostala iza njega kao da nastavljaju sudbinu svoga autora. Ne zna se koliko je Bora Baruh izvajao portreta, naslikao ulja, akvarela, crteža i skica. Zna se da je prije odlaska u partizane ostavio poruku da ako se ne vrati treba njegova djela predati nekoj kulturnoj ustanovi, muzeju, domu kulture. I to je učinjeno. Danas je, međutim, samo spisak od 106 ulja i akvarela u posjedu porodice, dok se za veliku većinu radova više ne zna gdje su.

Aprilsko bombardovanje 1941. nije poštedilo ni dom Bore Baruha. Neke slike, koliko ih je bilo? tom prilikom su propale, druge su izgorile. Slikar-amater, obučar

sa Dorćola čuvao je tokom rata tri velika smotka uvijenih slika, koje mu je Bora povjerio. Neke od njih danas su postavljene u okvire. Na njima se još uvijek vide tragovi od uvijanja na ispucaloj boji. Ima Borinih slika u privatnom posjedu, u školama — samo se za neke zna. Ima ih u kulturnim ustanovama. U jednoj od inventarskih lista piše: Obala mora, Predgrade Beograda, Beograd pod snijegom,

B. BARUH U ATELJEJU U SOLUNSKOJ ULICI, BEOGRAD — 1933.

Topionica gvožđa, Fabričko naselje — »nepoznati autor«. Pretpostavlja se da je to Bora Baruh. Od pedesetak slika izloženih u Maloj galeriji u Jajcu tokom septembra mjeseca 1964. godine mnoge su već u kritičnom stanju, boja otpada ili se uveliko runc po čoškovima.

A umjetnik živi onoliko dugo koliko živi njegovo djelo — koliko se ono njeguje, obrađuje. Na kulturnoj baštini izrastaju nove ličnosti i nova djela. Sve zajedno su vrijednosti jedne kulturne istorije ili sredine, vrijednosti za koje će se općenito znati onoliko koliko im posvećujemo pažnje, koliko su kritički ocijenjene i postavljene u određene odnose.

Ako su još prije rata i domaći i strani kritičari isticali talent Bore Baruha i ako su povodom dvije poslije rata organizirane izložbe (1945. Kolektivna izložba partizana umjetnika i 1951. Komemorativna izložba Bore Baruha sa 150 eksponata) napisane samo pohvalne riječi o djelu umjetnika i borca, nije li proteklo dovoljno vremena da se evidentira cijeli opus ovoga čovjeka, da se galerijskim sredstvima sačuvaju djela koja nikad nisu bila samo njegova kao što ni danas nisu samo naša.

Bora Baruh je rođen u Beogradu 19. oktobra 1911. godine u brojnoj, a siromašnoj porodici. Uprkos neimaštini, sva djeca su se školovala, bili marljivi učenici kao i Bora koji je nalazio uvijek vremena da čita i dječije bajke i romane koje je pozajmljivao iz biblioteka ili od prijatelja. Volio je u nedostatku igračaka da mladim od sebe u kući pravi od gline razne figure, voće, grožđe, jabuke. Kao srednjškolac počeo je u glini da vaja i glave svojih vršnjaka.

Godine 1930. upisao se na Pravni fakultet. Završavajući studije na vrijeme, on se tokom sve četiri godine, pored drugih aktivnosti, naročito u studentskom pokretu, nije prestajao baviti vajarstvom. Intimno priželjkujući da se posveti likovnoj umjetnosti tragao je za ateljeom, za vajarskim i slikarskim priborom. Ali događaji koji su uslijedili odgodili su na kraće vrijeme Borine planove. Pošto je otac, mali službenik, ostao bez posla, brat student filozofije uhapšen i odveden u Višegradski logor zbog učesća na demonstracijama za autonomiju univerziteta, to se Bora morao zaposliti

B. BARUH U PARTIZANIMA, DECEMBRA 1941.

B. BARUH: LUKSEMBURŠKI PARK — 1935.

kao advokatski pripravnik. Na njemu i drugom bratu studentu tehnike ostalo je da izdržavaju porodicu. Ipak sve slobodno vrijeme koje mu je ostalo od dužnosti, davanja instrukcija slabim đacima, Bora je provodio skicirajući olovkom ili tušem predmete oko sebe, ukućane ili dio stana. Godine 1935. on je uglavnom i ponajviše vajao i to portrete svojih prijatelja. Insistirajući na sličnosti, u pokušaju traženja psihološkog izraza, pažnja mu je usredsređena na formu — na to kako riješiti vrat, tjeme, oblik glave, a kako izraziti lik. Prvo, skicirajući i u crtežu rješavajući probleme, Bora je zatim modelirao u glini, intimno želeći u to vrijeme da se oproba i u slikanju

uljem. Dogadaj, koji je za njega značio srećan momenat, pa i prekretnicu u životu bilo je useljenje u atelje — u skromnu sobu u Solunskoj ulici. To je bio pravi i prvi podstrek da na malom platnu i sa pozajmljenim bojama i četkama prenese jedan kutak svog ateljea sa svom skromnom imovinom u njemu: tamnocrvena draperija u lijevom uglu, ispod nje ležaj pokriven svijetlim pokrivačem na kome su vaza za mrtvu prirodu, čekić, prazan okvir za sliku i još neki predmeti, stolica sa čašom, pribor za pušenje i dvije slike na svijetlozelenom zidu.

U krugu najbližih prijatelja slikara i muzičara, uz duge diskusije i u njegovom i drugim ateljeima, na beogradskim izložbama, potpuno je razumljivo kako se došlo na ideju da se pro-
nadu mogućnosti da i Bora ode za Pariz. Jasno im je bilo svima da je on pravnik po dužnosti, a da je svim svojim bićem okrenut umjetnosti i da zato prijatelju treba pomoći da nađe sebe. Jednog dana je odlučeno, da Šeremet, već ugledan umjetnik mlade generacije, ode do predsjednika Jevrejske opštine i da ga zamoli za stipendiju. Upravni odbor Opštine koji se već jednom pokazao blagonaklon, dodijelivši Bori atelje, i ovaj put brzo je riješio stvar i odredio mu malu ali dovoljnu pomoć, da se moglo krenuti na put.

Tako se u rano proljeće 1935. godine našao Bora u Parizu. Smjestivši se u atelje u blizini Trga Alezia u ulici Rue (Impasse du Rouet) grozničavo je počeo da radi. U prvo vrijeme opet enterijer, svoj atelje, zatim mrtve prirode u tananim valerima okera. S grupom poznanika iz studentskih dana: Ljubišom Ilićem, Sergijem Dimitrijevićem, Maksom Benarujem i beogradskim slikarima Stevom Bodnarovim, Ivom Šeremetom, Cucom Sokić, Draganom Mitrinovićem, Verom Čohadžić, a kasnije Pedom, Vojom Dimitrijevićem, Danicom Antić i drugim, vida se često po ateljeima,

B. BARUH: TRI FIGURE — 1937.

B. BARUH: IZ BILEĆA — 1940.

a i pred »Rotondom«, kod »Dva pikavca«, na Sen Žermenu, mada je ponajviše u Luvru i na izložbama kojih je tih godina bilo veliki broj. Veoma povučen i nenaviknut na rad »gdje ga svijet gleda« s mukom se odlučio da počne crtati i slikati u pejzažu.

Prvi Baruhovi crteži iz Pariza po duhu su slični njegovim prvim pariskim slikama — male skice tušem, drveće u Luksemburškom parku, dvije — tri klupe sa figurama, ulica uz park. U njima prevladava naracija, želja je da se ispriča neposredno ono što se vidi. U tim grafičkim rješenjima potezi su brzi, živi, vibrantni, a doživljaj prostora i svijetlosti prisutan.

Velika Baruhova osobina je to što je znao da gleda i da u malim motivima osjeti sve mogućnosti za njihovo likovno rješenje. Urođeni smisao za boju i sposobnost da sve doživljeno, pušteno kroz suptilnu prizmu ličnog, jednostavno i izravno iznese (istina, u crtežima nekad s više, a nekad s manje uspjeha) bili su stimulatívni

momenti za njegovu veliku plodnost. Trpeći uticaje, što je naročito vidljivo u to vrijeme i brzo ih prevazilazeći, u Baruhovom slikarstvu bilo je dovoljno lične note da su ga privatne galerije i zvanični saloni pozivali i uzimali njegove slike na izložbe.

Već u junu 1935. godine on izlaže četiri pejzaža u Salonu de Tiljeri. Mada su se jugoslovenski umjetnici od ranije afirmisali u ovom Salonu (izlagali su Šumanović, Milunović, Uzelac, Čelebonović, Stijović, Konjović, Mitrinović, Aralica, Perić) uz pohvalne riječi za slike Marka Čelebonovića, Mitrinovića, Ive Šeremeta, Rajke Merčep, kritičari ističu posebno pejzaž Bore Baruha Park Mon Suri.

Nekoliko nedjelja kasnije takođe sa Šeremetom izlaže u privatnoj Galeriji Nivo na Monparnasu.

I slijedeće 1936. godine Baruh opet izlaže nekoliko pejzaža u Salonu de Tiljeri (uz brojne strane slikare našla se i eminentna

grupa naših umjetnika: Uzelac, Čelebonović, Mitrinović, Tone Kralj). Godine 1937. izlaže u Galeri de Pari u ulici Fobur Sen Onore, a poslije deset dana u na-

B. BARUH: IZ LOGORA U BILEĆU — 1940.

šem paviljonu na Trokaderu na Međunarodnoj izložbi (izlažu takode Čelebonović, Peda Milosavljević, Tone Kralj i Vasa Pomorišac).

Za vrijeme svog boravka u Parizu, Bora Baruh veoma mnogo radi, neumorno slika i crta. Izlaže u organizaciji Ofis scolera u Belgiji i Londonu, pozivaju ga u Galeriju Katr Šemine, a on ne zaboravlja uprkos svih materijalnih teškoća da pošalje po koji svoj rad na proljetne i jesenje beogradске izložbe.

B. BARUH: MAJKA PRED MRTVIM SINOM.

purizma, koji je baš u to vrijeme, obnavljajući dekorativno slikarstvo radio Život, veliku kompoziciju u kojoj više od stotinu figura, tretiranih na puristički način, »opjevaju ljudsku solidarnost«.

Nije bilo uslova da se u ovoj školi ostane dugo. Tek mnogo kasnije, podstaknut događajima u Španiji, mogle su, možda, koristiti Baruhu pouke Ozenfana u rješavanju velike, složene kompozicije, u rasporedu figura, u brojnim grafičkim varijacijama za temu Zbijeg.

Grabeći grozničavo svaki dan i čas da naslika što više kao da se pobojao u jednom momentu da zlo-upotrebljava maštu i talent, odlučuje se da ode u privatnu slikarsku školu. Da li je to uslijed bojazni, koja je mogla da se pojavi u trenutku kada već dobija priznanja, ili zbog toga što je osjetio da su mu nedovoljne vježbe koje on naziva: étude pour les fleurs, zwei Pferde nach Paulus Potter? Zato on počinje da radi kao kelner u vegetarijanskom restoranu da bi obezbedio ishranu, a od preostalog novca da kupi bolji pribor i da uplati školarinu. Pošao je kod Ozenfana, jednog od tvoraca

Od 1936. godine, pa 1937—1938., Bori Baruhu crteži služe kao podloga, studij. To su skice, krokij tušem. Linije su tu samo da sugerišu prostor, dubinu, gest ili stav figura. U čisto grafičkim rješenjima, u skicama za kompozicije, sudari svijetlih i tamnih partija potenciraju dramatičnost koja je već prisutna samom temom i njenom postavkom. Kasnije, on će naročito njegovati ovaj način rada, jer će ponajbolje odgovarati i vremenu i sižeju koji će najčešće obrađivati.

B. BARUH: VESELIN MASLEŠA — 1940.

Pripadajući naprednom studentskom pokretu, marksistički orijentisan, Baruh nije izmakao kontroli pariske policije. Uхватivši ga u akciji Komiteta za pomoć španskim izbjeglicama po kratkom postupku 1938. godine bio je protjeran iz Pariza. (Isti događaj zbio se davno ranije u istom gradu s grupom naših umjetnika. Pucanj sarajevskog atentata uznemirio je i 1914. godine parisku policiju koja je na isti način i istim sredstvima brzo otpremila preko granice i Nadeždu Petrović i Branka

Radulovića i Lazu Drljaču i druge. Metropolu je uvijek bila velikodušna dok stvari idu svojim tokom, bez kompromisa kad je u pitanju sigurnost, ugled i obezbeđenje mira onakvog kakvog ga ona propisuje.)

Bora je stigao u Švajcarsku, tu se razbolio od malarije i takav došao kući. Svega nekoliko dana po dolasku u Beograd, iz postelje ga je, revnosni tragač komunista Kosmajac, otpremio u Glavnjaču. Trebalo je iznuditi priznanje da mu je boravak u Parizu obezbeđivala Kominternu. Poslije maltretiranja u »nedostatku dokaza« pušten je iz zatvora. Bolujući i dalje Bora ne izlazi iz kuće već započinje slikati seriju pejzaža viđenih sa kućnog prozora. Te iste pejzaže, uz veliki broj onih radenih u Parizu, Baruh je »bez govora i zvaničnih otvaranja« izložio u Inženjerskom domu u Beogradu 30. oktobra 1938. godine na svojoj prvoj i poslednjoj samostalnoj izložbi.

Izlagao je zatim nekoliko puta sa grupom »Nezavisnih«, a zatim sa »Životom«. Vezan uvijek uz napredne grupe umjetnika, eksponiran kao marksista, Baruhu je opstanak u Beogradu postajao sve nesnošljiviji. Porodici, koju je zasnovao u Parizu, s mukom je obezbeđivao život. Pored svih nastojanja onemogućeno mu je zbog političke pripadnosti da dobije stalno zaposlenje. Česta javljanja Vujkoviću, naročito poslije ponovnog hapšenja 1939. godine onemogućavala su mu kakav — takav normalan rad. Uprkos tome ostajale su noći za slikanje kad je makar i relativno izgledalo sve mirno.

Januara 1940. godine Bora Baruh je opet uhapšen. Ovaj put sproveden je u Bilećki koncentracioni logor. Za nešto više od pola godine, koliko je bio u logoru, Bora je ostavio više crteža tušem i olovkom nastalih iza crnih rešetaka i debelih kamenih zidova. Sve te radove moglo bi se podijeliti u dvije grupe: seriju portreta i seriju enterijera sa figurama i skice za kompozicije.

Radeni perom ili zašiljenim komadom drveta s razrijedenim tušem Baruh u portretima daje u osnovi svoje psihološke opservacije o svakom pojedinom logorašu: Moša Pijade s pogledom ispod naočala; Veselin Masleša nagnut nad knjigom; poluležeća figura Kuna ili kako Baruh komentariše: Kun dormant, pa T. Vujasinović, S. Milutinović, K. Popivoda. Nastali u isto vrijeme pod istim uslovima, u sličnim raspoloženjima oko tridesetak i više portreta nose određenu poruku. Ti

B. BARUH: STUDIJA ŽENE — 1940.

mladići, koščatih lica, iscrpljeni tamnovanjima, individualnosti su svaki na svoj način. Pored umora koji je fizički, a ne intelektualni, i zamišljenosti, u stavu, pokretu, karakterističnom gestu, u pozi ruke i načinu kako se neki podbradio na šaku, kako sjedi u klupi ili na krevetu, a posebno u izrazu očiju u svakom pojedinačnom portretu hvatao je bez ikakvih posrednih sredstava snagu i spremnost na akciju kod svakog od njih. To i daje sugestivnost ovim portretima.

U drugoj grupi crteža iz Bileća, gdje Baruh u nekoliko poteza dočarava atmosferu logorskih prostorija ili u skicama za kompozicije s većim brojem figura, on je na jedan drugi način sugestivan. U naizmjeničnom ritmu i sudaru svijetlih i tamnih površina, koje je kasnije vjerovatno potencirao bijelom i crnom temperom, dobro su osmišljena i kompoziciona rješenja. To su obično nekoliko paralela koje idu s lijeva na desno ili rješenja u formi pravouglog ili ravnokrakog trougla: povorka zarobljenika koja nijemo korača dok se iza njih naziru siluete stražara, nekoliko crteža s grupama figura, kao i neki detalji za veliku kompoziciju Zbijeg. Nema u ovim radovima ničeg ni ilustrativnog, ni narativnog, ponajmanje dokumentarnog. Umjetnik svojim emocijama izražava jedno mukotrpno vrijeme — kroz statiku figura ozbiljnost tog vremena, a kroz dramu svijetlog i tamnog borbu života i smrti.

Nekoliko umjetnika tamnovalo je i borilo se za svoje ideje u Bilećkom logoru. U istoriji našeg slikarstva ostali su ti dani zabilježeni u opusu Pijade, Kuna i Baruha. Njihova vrijednost je u njihovoj ličnoj interpretaciji, u ličnim transpozicijama ne samo onog neposredno viđenog i doživljenog, već i svega onog što treba da dođe i što je tako brzo uslijedilo.

Po izlasku iz logora Bora Baruh odlazi kao i 1939. godine na kraći odmor na jug. Ponovan susret sa morem provocira vedre crteže s obale Ulcinja, Bara, Herceg-Novog, ladje na obali, pripremanje ribara za lov, detalj rascvjetale bašte sa stolom i mrtvom prirodom na njemu, dječije igračke. Bilježenje svakog detalja, želja da se kaže sve, dočara atmosfera, sunce, govori o raspoloženju čovjeka koji je opet na slobodi. Tankom izvijenom linijom on će nešto kasnije na isti vedar način donijeti i nekoliko crteža s obale Dunava, uz Topčidera, ili sa Kalemegdana i dosta pejzaža viđenih s mansarde u ulici Visokog Stevana. Po jednoj lirskoj noti koja prožima ove crteže slični su onima koji su nastali svega nekoliko godina ranije u parku Mon Suri ili u Luksemburškom parku.

Događaji, koji su slijedili tako brzo jedan za drugim, odmah poslije ovog toplog kratkotrajnog ljeta, sve će brže udaljavati Baruha od slikarstva kome je namjeravao posvetiti život.

Početak 1941. godine, mada oslobođen vojne obaveze zbog kratkovidosti, pozvan je na vojnu vježbu u Smederevsku Palanku. Pušten je kući uoči samog bombardovanja Beograda. Nekoliko skica iz skloništa, pa jedno malo ulje u tamnosmedem i zelenkastom opet su jedno novo raspoloženje, tamna vizija onog što je već prisutno.

S prvim danima okupacije kao Jevrejin Bora Baruh je u koloni prisilnih radnika koji raskrčavaju ruševine i vade lješeve i stvari ispod gomila cigli. U kasno popodne po povratku s posla nastalo je nekoliko ulja i brojne skice: Na ruševinama Beograda, Kod Korzike, Majka nad mrtvim sinom, varijacije na temu Zbijeg, Grad koji gori, izbezumljena masa djece, žena, nijema gomila u iščekivanju da se nešto desi.

Iz Beograda Baruh je upućen u Smederevski logor da i tamo raščičava ruševine. Eksplozija je skoro uništila grad — svugdje samo stravični dimnjaci, tu i tamo nagnuti zid sa šupljim otvorima umjesto vrata i prozora. Po koja nagnuta figura čovjeka na ovim skicama kao da govori o prisutnosti života u tom haosu i bezumlju smrti i strave.

Po izbijanju ustanka Bora Baruh je u prvim partizanskim jedinicama. Borac je Kosmajskog, pa Kolubarskog partizanskog odreda. Po oslobođenju Užica radi u Propagandnom odjeljenju Vrhovnog štaba. Tu u slobodnom Užicu pripremajući izložbu čuo je za smrt oba svoja brata. Nešto kasnije kad je iz Rudog po zadatku kretao preko Foče za Srbiju, 15. juna uhvatili su ga četnici. Predali su ga odmah Nijemcima koji su ga sproveli do Banjičkog logora. Streljali su ga u Jajincima 7. jula 1942. godine.

Ne bi trebalo, možda, insistirati na nekim detaljima u biografiji — koji su kod Baruha uvijek i na svojstven način popraćeni nekim likovnim rješenjem — da svi oni skupa, a toliko ih je mnogo i to redovno teških i tragičnih za ovakvu ličnost, ne bacaju svijetlo na jedan uistinu trnovit put umjetnika.

Bora Baruh je slikar bez ijednog školskog časa na kome bi počeo da uči kako se drži olovka, a kako paleta, bez učitelja, klase i zvanične akademije. Tek što je ostavio pravne kodekse stao je pred slikarski stalak. U vremenu, za nepunih šest godina, koliko normalno traju slikarske studije, Bora je sam, svojim talentom, intelektom, svojim bogatim ljudskim emocijama i beskrajnom radnom energijom, postao slikar — umjetnik koji će u prvoj godini svoga djelovanja ravnopravno izlagati svoje radove usred Pariza, umjetnik kome sve tegobe, hapšenja, zatvori, logori koji su ga tako često prekidali nisu umanjili volju i smisao da stvara i da voli život na tako jedan poseban način kakvoga je on donosio na svojim platnima.

Godine 1945. priređena je u Beogradu izložba umjetnika — partizana. Moša Pijade, tada potpredsjednik AVNOJ-a rekao je za izložena djela da su ona primjer kako može u jednu nerazdvojnu cjelinu da se spoji umjetnost sa slobodarskim težnjama. Za ove umjetnike, stvarno, borba je bila jedini mogući oblik života, a pobjeda jedini uslov, jer

Ako je pesnik val, a okean
Rusija
Može li pesnik biti miran,
kada je nemirna stihija?

(Jesenjin)

BORA BARUH: AUTOPORETRET

Sva ta mladost pošla je u borbu, jer su vjerovali i u veliku misiju umjetnika i umjetnosti. Bori je bilo 30 godina kada je stao pred puščane cijevi, Ozmi 29, Šuputu 28, Jurici Ribaru 25. Desetkovana je jedna generacija u najljepšim godinama kada je smisao za stvaranje, koji su oni posjedovali, mogla da se razvija još jače na dotad stečenim iskustvima. Uvijek su drugi, ali slični motivi, odnosili tolike naše vrijednosti i uvijek su generacije koje su ih smjenjivale premalo poznavale ono što su im prethodnici ostavili. A oni su svi skupa dio kulturne istorije jednog naroda. Od kritičke ocjene svakog pojedinca i svake epohe ovisiće zajednički udio u opštoj riznici umjetnosti.

Može izgledati paradoksalno, ali Bora Baruh ne bilježi prve početke svoje likovne djelatnosti u Beogradu, mada mu je Beograd, upravo onakav kakav je bio treće decenije ovoga vijeka, mogao dati i dao mu stvaran impuls za njegove likovne poduhvate.

Onda kada je Bora samo maštao o primamljivosti i ljepoti slikarskog poziva, kada je osjećao unutrašnji imperativ za oblikovanje onog što gleda, osjeća, a po najmanje bio svjestan kojim putem zapravo valja krenuti i kakve konsekvence treba očekivati, u Beogradu je postojao intenzivan likovni život. Uz plejadu minheraca, tada još uvijek aktivnih umjetnika, strogih poštovalaca formi, crteža, ozbiljno riješenih kompozicija po svim akademskim pravilima, i u njihovom krugu nešto mladih kolega »minhenskih impresionista« ukrštalo se još nekoliko struja koje su unosile svježe prodore. Postojanje po likovnim tendencijama izrazito različitih grupa, živa izložbena aktivnost ne samo beogradskog slikarskog kruga već umjetnika i umjetničkih grupa iz svih krajeva zemlje, djelatnost većeg broja umjetnika, čak svih evropskih akademija — Krakova, Beča, Praga, Budimpešte, Venecije, Pariza, Londona koji su već sa sobom imali faze onih prvih traženja i lutanja i upravo izrastali u figure koje danas nose najljepša ostvarenja naše likovne umjetnosti između dva rata pa i danas — sve su to bili oni nužni elementi od kojih se sastoji umjetnička atmosfera, stimulans za nove prodore i uspjehe.

Dotada veliki vremenski intervali koji su nas dijelili od aktuelnih umjetničkih zbivanja, pokreta, novih estetskih principa, uveliko su se smanjili. Pojedinci su već čitavu deceniju i više bili česti posjetioci međunarodnih izložbi, a mnogi umjetnici prošli su kroz pariske škole i ateljea. Naši umjetnici, oni koji ćemo nazvati kasnije pariskom školom u beogradskom slikarstvu, izlagali su tada po francuskim izložbenim salonima, a u isto vrijeme slali su na jesenje i proljetne izložbe »Cvijete Zuzorić« kasnije »Nezavisnih«, »11-torice« svoje radove. Bila je to, dakle, povoljna situacija koja je mladima otvarala jasnije horizonte.

Pa ipak, rijetko je koji naš slikar kretao u Pariz, a da nije imao bar jednu samostalnu izložbu u zemlji ili nekoliko istupanja na kolektivnim izložbama, neka priznanja u školi, akademiji. Bora Baruh je, moglo bi se reći, otišao izravno sa Pravnog fakulteta. Od svih slikarskih legitimacija imao je jednu — povjerenje u sebe.

U Beogradu je poznavao veliki broj umjetnika, poznavao njihove preokupacije, djela, preko njih i literature saznavao o kretanjima evropske umjetnosti. Pa i pored toga, čini se, da su utisci i oduševljenja, po dolasku u Pariz, bili veći nego što su mogli on i njegovi prijatelji pretpostaviti. Peđa Milosavljević u jednom privatnom pismu iz tog vremena piše da je toliko izložbi, da se ne pamti, da ih je takvih i u tom broju bilo u zadnjih dvadesetak godina. Već Luvr sam po sebi bio im je dovoljan da ih okupira danima, a zatim velika izložba Sezana na trgu Konkord i druge koje su je smenjivale: Utrila, El Greka, Pikaso itd.

Iznajmivši zajednički atelje sa dvojicom beogradskih slikara, u prvi mah, Baruh kao da je imao namjeru da počne ispočetka sa studijama crteža, boje, kompozicije, svijetla, pa čak zbog toga da posjećuje časove večernjeg akta u ateljeu Grand Šanier. Tih prvih dana u Parizu nastalo je nekoliko radova: enterijera i mrtvih priroda s izrazitom tendencijom da se u njima postavi i likovno riješi kompozicija, da se analizira forma i valeri. Nevjerovatno je upravo kako u tim njegovim prvim početničkim radovima nema apsolutno ničeg što bi ga ođavalo da je stvarno tek tada uzeo paletu, kist i boju. Naprotiv, u ovoj nazovimo je realističkoj fazi, autor se zadovoljava da nađe jedan sumaran pokazatelj — predmeti su materijalizovani ali nisu detaljizirani; oblici nisu bez izvjesne čvrstine, konstruktivnosti, koju će autor stalno zadržavati kroz cijeli opus mijenjajući samo način kako dolazi do nje, ali i tad bez krutosti i sirovosti. Čak u toplim valerskim modelacijama u Enterijeru iz 1935. ili u Mrtvoj prirodi sa šahovskom pločom, Pomorandžama, autor vjerovatno intuitivno rješava sve prelaze sivom, koja pruža dovoljnu mogućnost za osjećaj prostora i plastičnosti, čemu je on i težio. Indirektno svijetlo što stvara atmosferu takođe je umio da dozira studiozno izazivajući kolorisane sjene što obavijaju predmete. Ima bitnih momenata već u ovim radovima koje treba naglasiti: besprekorna opservacija, smisao za mjeru i rafinman za kolorističke odnose (kasnije će biti izuzetaka od ovog, ali ta se odstupanja javljaju onda kad autor želi da ode od sebe i da se proba na nečem drugom).

Napustiti atelje i poći u pejzaž nije našem slikaru, iz više razloga, bilo lako. U prvom redu bio je sramežljiv, po prirodi povučen, a slikanje u pleneru provocira sve s čime se on lično kad-tad morao sukobiti. Znači, trebalo je rasčistiti sa samim sobom šta se želi. Tu je otvoren jedan problem, drugi je, kako se iznijeti s likovnim rješenjem.

Tri pejzaža vjerovatno nastala skoro u isto vrijeme, zapravo su tri načina kako se može doživiti motiv. Nijedan od ovih radova nema veze sa prethodnim likovnim tretmanom i u normalnim situacijama bili bi potrebni mjeseci ako ne i koja godina da se te relacije u nekoj od škola prevaziđu. Sva tri pomenuta rada na svoj način su karakteristična — po sizeu, ideji, atmosferi, fakturi, mada u osnovi imaju jednu zajedničku crtu koje nije morao biti svjestan tada ni autor. A to je, izgleda, najveći kvalitet ovih radova. Birana su tri različita detalja iz velikog grada koji se ne vidi, ali se osjeća njegovo prisustvo: Kanal de la Valet, Predgrađe u blizini Port d'Orlean

i 14. juli. U ovom času nije najbitnije da li se Baruh poslužio tehničkim rješenjima velikih majstora Pisaroa i Sislea. Jer, to su tri doživljaja, istina, i tri rukopisa, ugleđanja ima. Ali, nije li ovog momenta važnije podvući da autor jasno osjeća da nikad ne treba imitirati motiv, već da u prirodi valja pokušavati otkrivati njene zakone. On je to i ovaj put pokušao, koliko je tad uspio same slike govore, a još više one koje dolaze tako brzo jedna za drugom.

U toku 1935. i 1936. Baruh je izlagao dva puta u Salonu de Tiljeri i u Galeriji Nivo. Vraćao se na enterijere, mrtve prirode sa cvijećem, ribama, radio fasade, krovove, portrete, tražio rješenja kod velikih majstora Francuza, Flamanaca, Španaca, a u suštini raščišćavao je s onim do čega je svojom pronicljivošću tako brzo dolazio i našta je tako talentirano reagirao. Ne treba ni jednog časa gubiti iz vida onih nekoliko suštinskih slikarskih osobina koje je Baruh otkrio već u svojim prvim istupima. Zahvaljujući njima sva neznatna odstupanja u krajnjoj liniji samo su ih potvrđivala.

Impulse za tako brze izlive energije, za takvu plodnost, nalazio je ovaj znatizeljni mladić na svakom koraku. Ne luta satima da nađe motiv. On je prisutan u velikom gradu, živi u njemu, slika taj grad, bolje, njegovu punu prisutnost: ulice, park, nekoliko širokih krošanja, fasade, sive i gole koje paraju horizont, zidine višespratnica koje zaklanjaju plavetnilo neba, koje uvijek na Baruhovim slikama ima svoje mjesto i funkciju. Čovjek, fasade grada i horizont — desetine varijacija na tu temu: Pariski gamen u crvenom prsluku, Vrteška, Na Monparnasu, Prodavač đevreka itd. itd. Izabravši motiv, pejzaž, portret, figuru, Baruh je sav skoncentrisan da ostvari svoje puno vizuelno shvatanje tog motiva. U dobro nađenoj kompoziciji vrijednost planova je određena. Figura je prisutna bez obzira da li je konstruktivno shvaćena ili je jednim potezom četke sugerirano tijelo, pokret prolaznika (Motiv iz Pariza), sažimajući ponajčešće i formu i boju (Ulični pjevači, Pariz I, II, Don Kihot), u procesu te sinteze Baruh ponajčešće uspijeva da motiv u njegovom stvarnom postojanju ne izgubi ništa od svoje vitalne intenzivnosti. Realizirajući motiv, autor je tu prisutan cio, gradi ga često služeći se Sezanovom poukom o modulacijama tona »stalnim procesom usklađivanja raznovrsnosti s opštim jedinstvom«. Kosi i vidljivi potezi kista, u smjeni jedne tople, a druge hladne boje, u bogatoj skali zelenog i sivog koje je brzo i temperamentno nanosio svojom lijevom rukom pojačavaju efekat živosti ovih inače široko rađenih slika.

Tokom 1938. pa i 1939. godine u najzrelijem njegovom stvaranju dominira zvučna koloristička arabeska, jedan poetski realizam. Započeo je ovu fazu konturirajući forme izvijenom, skoro baroknom smjedom ili crnom linijom unutar koje ispunjava površine mrljama svijetlih i tamnih živo bojenih mrlja (Mrtva priroda s ribom i limunom, Pejzaž iz okoline Pariza). Taj postupak, samo, mnogo delikatnije, u zvučnim harmonijama, prisutan je i u odličnom Enterijeru, Ženi u ateljeu, Elviri i Žanu, U cirkusu. Švi ovi radovi s još nekim portretima govore o složenosti zamisli

i rješenja. Kroz smjelu stilizaciju utkana je misao umjetnika o psihološkoj studiji modela.

I svježi u boji pariski motivi, raspjevana puna svijetla proljeća u Mon Surriu, u Ij o Roz, u Arkeju i nešto sjetnije Kalemegdanske jeseni, Sahat-kula, Banjica, Marinkova bara, djela s kojim skoro završava opus, prožeta su svom toplinom ljudskog srca kojom je Baruh uvijek pristupao u momentu stvaranja. I u tome je veličina ovog umjetnika. Baruhov humanizam prisutan je u svakom radu-velikom platnu ili maloj skici: u Cirkusu, portretu Mladi pečalbar, Stari hamalin, u crtežima za Zbijeg, u mrtvim prirodama i pejzažima.

Izraziti fenomen u našoj umjetnosti je slikarstvo Bore Baruha. Ono doživljava svoju kulminativnu tačku u vrijeme punog zamaha tzv. socijalnog slikarstva. Baruhova umjetnost na jedan način je bliska tom slikarstvu, ali više umjetničkim izrazom nego programskim. Ona niti je, niti je morala u danom trenutku da odražava kroz određene motive, kako su to neki zamišljali, društvene i ekonomske uslove u kojima je nastajala. U pravoj umjetnosti oni kao proces u stvari su integralni. Ako se za taj odnos nađe fino tkanje, a što je mreža tanja suptilnija to je on dragocjeniji, onda su likovne vrijednosti motiva i izraza tim veće. Takvo slikarstvo više kaže od onog bučnog, deklarativnog koje je češće doktrinersko nego što je plod darovitosti i originalnosti. Smisao da osjeti čovjeka, puls prirode, ljepotu predmeta, bogatstvo svijetlosnih varijacija, ljubav za potez koji teče po predmetima, za materiju, njenu suštinu, tu je bit njegovog izraza. Jednostavno, trebalo je naći rješenje u kome bi se spojila ljudska percepcija sa životnošću kojeg posjeduje motiv. I Baruh je takav izraz našao, izraz u kome je on mogao iskreno dati sve svoje velike kvalitete — neposrednost govora što je održavalo kontinuitet njegove umjetničke ličnosti.

Još jednom se razigrala linija i sonorni kolorit Baruhove palete. Bilo je to u ljeto 1939. godine, kada su nastale mnoge skice s mora, masline, žanr scene iz Herceg Novog, široke pješčane plaže, Ulcinj, u vrijeme onih lakih vazdušasto cizeliranih crteža i nježnih ružičastocrvenih akvarela.

Kratko iza tog perioda, iza toga ljeta, došla su nova raspoloženja. Ranija vezanost za formu dovodi ga sada u novim uslovima do racionalne konstrukcije slike. Želja za stabilnošću, za nekom postojanošću vodi ga do čvrsto omeđenih površina, do neke vrste geometrizirane ekspresije — širokih pljosnatih poteza, i u isto vrijeme do arhitektonske koncepcije u kojoj razlaže obojene pločice u mozaik, dakle opet u nešto što traje.

Mijenjaju se teme, mijenjaju se i boje i faktura. Sve tuge i radosti, mladalački zanos i sjeta, sve se to reflektuje kroz ličnu prizmu ovog inteligentnog stvaraoca, umjetnika velikih emocija, mada uprkos ličnim poteškoćama ništa nije moglo umanjiti njegovu vitalnost i kreativnu moć.

Sasvim na kraju, umjesto riječi, slika je donosila misao, raspoloženje. Kao da je jedno potpuno zamijenilo drugo. Paleta je postala sivosmeđa, hladno zagasitozelena.

Bilo je to u vrijeme aprilskih dana 1941. kada je nastao jedan olovno teški Kalemegdan i simbolično ekspresivna vizija uništenja u skicama za Zbijeg i U skloništu.

Dvije ili više stotina slika Bore Baruha predstavljaju jedan ozbiljan umjetnikov opus. Koliko i šta bi on mogao dati poslije jednog revolucionarnog doba kome je posvetio mladost, može samo da se pretpostavi. Ovako ostaje da se kaže o onom što je tu. Lirska i misaona priroda Bore Baruha je kao struna, osjetljiva na sva zbivanja ona reaguje tačno i mislima i osjećanjima. Živio je kratko i teško, s malo bezbrižnih dana, a ko to ne zna, cijeneći ga po slikama, od kojih mnoge mogu da krase galerijske zbirke, moglo bi se zaključiti da je to bio umjetnik, a on to i jeste, koji je ljudski proživio pun i sadržajan život stvaraoca.

DR SIDA MARJANOVIĆ

LITERATURA

- M.: Pet naših umjetnika u Tiljeriskom salonu, Politika 4/8 — 1935. g.
M. S. Petrović: Na Monparnasu više se zna o jugoslovenskim umjetnicima nego u mnogim našim »intelektualnim krugovima«, Politika, 21. VI 1936,
T. Manojlović: Izložbe krajem 1937, Umjetnički pregled, str. 124—126,
M. P.: 18 jugoslovenskih slikara i 4 arhitekta izlažu u Parizu, Politika, 10. IV 1937,
P. Križanić: Prva jesenja izložba Udruženja likovnih umjetnika, Politika 4. I. 1938,
Izložba Bore Baruha, Politika, 28. X 1938,
Đ. Popović: Izložba G. Bore Baruha u Inženjerskom domu, Pravda, 5. XI 1938,
Đ. Krvavac: Izložba B. Baruha, Život i rad, septembar—oktobar 1938,
P. Križanić: Izložba Bore Baruha, Politika, 9. XI 1938,
P. Vasić: Salon nezavisnih, Umjetnički pregled, 1939, str. 182—186,
P. P.: Salon nezavisnih, Politika, 1. I 1939,
O. D.: Izložba slikarskih radova umjetnika palih u NOB-i, Borba, 27. III 1945,
A. Čelebonović: Bora Baruh, Književne novine, 27. XI 1951,
Pavle Vasić: Komemorativna izložba Bore Baruha, Politika, 4. XI 1951,
M. B. Protić: Izložba slika Bore Baruha, Nin, 28. XI 1951,
Branko Savić: Na poslednjem zadatku, Narodna armija, 11. VI 1957,
M. B. Protić: Savremenici II, Nolit, Beograd 1964, str. 150—151.

BIOGRAFIJA

Rođen u Beogradu 19. oktobra 1911. godine u siromašnoj porodici, Bora Baruh završio je pravne nauke na Beogradskom univerzitetu 1934. godine. Uporedo sa sticanjem znanja iz pravnih nauka, bavio se slikarstvom kao samouk. Dobivši stipendiju Jevrejske opštine odlazi u Pariz 1935. godine, gde se posvećuje slikarstvu.

U Parizu posećuje muzeje, čuvene galerije, slikarske škole i ateljea poznatih umetnika — sve do prohladnog februara 1938. godine, kada ga francuska policija deportuje u Švajcarsku, zbog rada u Komitetu za pomoć Španiji. Iz Švajcarske je bolestan od malarije dopremljen u Beograd, gde biva ubrzo uhapšen. I 1939. godine ponovo ga hapsi beogradska policija zbog revolucionarnog rada. Januara 1940. godine policija ga sprovi u logor za političke zatvorenike u Bileću, gde ostaje sve do leta iste godine.

Ubrzo po okupaciji zemlje 1941. godine, sa grupom komunista našao se u logoru u Smederevu. Već krajem juna meseca organizovano je uspešno bekstvo iz logora. Sa grupom drugova Bora Baruh stupa u Narodnooslobodilačku vojsku. U oslobođenom Užicu radi u Propagandnom odeljenju Vrhovnog štaba. Poslije povlačenja iz Užica odlazi u Rudo. U proleće 1942. godine dobija zadatak da se vrati u Srbiju na okupiranu teritoriju. On odlazi, ali ga četnici u blizini Foče prepoznaju. Zarobljavaju ga i 15. juna predaju Nemcima, koji ga deportuju u logor na Banjici.

Streljan je u Jajincima kraj Beograda 7. jula 1942. g. kao partizan — godinu dana poslije izbijanja ustanka u Srbiji.

Njegovo slikarsko delo prošlo je više faza. Bilo je u znaku impresionističke analize svetlosti, a zatim i pod uticajem slikara Sislea i Sezana. Kasniji period poprimio je obeležja socijalnih preokupacija.

Izlagao je u Parizu i Londonu, kao i u Beogradu i Zagrebu.

KATALOG RADOVA

SLIKARSTVO

1. **AUTOPORTRET**
Ulje na kartonu, 31,5 × 43 cm, sign. nema, Narodni muzej, Beograd, Trg Republike 1
2. **14. JULI U PARIZU NA TRGU KOLON VANDOM**
Ulje na kartonu, 54,5 × 45,5 cm, sign. nema. Narodni muzej, Beograd
3. **DON KIHOT**
Ulje na kartonu, 38 × 46,5 cm, sign. nema. Narodni muzej, Beograd
4. **PORTRET DEČAKA**
Ulje na dasci, 24,5 × 29 cm, sign. nema, Narodni muzej, Beograd
5. **VRTEŠKA**
Ulje na kartonu, 37 × 45,5 cm, sign. l. d. u.: B. Baruh, 37. Narodni muzej, Beograd
6. **BEOGRAD**
Ulje na kartonu, 41 × 33 cm, sign. nema. Narodni muzej, Beograd
7. **BEOGRAD**
Ulje na kartonu, 41 × 32 cm, sign. nema. Narodni muzej, Beograd
8. **ELVIRA I ŽAN**
Ulje na kartonu, 45 × 35,5 cm, sign. d. d. u.: Baruh, Paris, 38. Narodni muzej, Beograd
9. **PORTRET BOLESNOG DRUGA**
Ulje na platnu, 53 × 64,5 cm sign. nema. Narodni muzej, Beograd,
10. **CIRKUS**
Ulje na platnu, 91,5 × 72 cm, sign. d. d. u.: Bora Baruh, 38. Narodni muzej, Beograd
11. **AUTOPORTRET SA ŽENOM I SINOM**
Ulje na platnu, 72,5 × 92,5 cm, sign. nema. Narodni muzej, Beograd
12. **ŽENA U ENTERIJERU**
Ulje na platnu, 60 × 49 cm, sign. d. d. u.: Bora Baruh, Paris 38. Narodni muzej, Beograd
13. **MRTVA PRIRODA SA ŠAHOVSKOM PLOČOM**
Ulje na kartonu, 45,5 × 36,5 cm, sign. nema. Narodni muzej, Beograd
14. **PEJZAŽ**
Ulje na platnu, 71 × 59 cm, sign. nema. Narodni muzej, Beograd
15. **MRTVA PRIRODA S RIBOM**
Ulje na platnu, 71,5 × 59 cm, sign. l. d. u.: Bora Baruh, Paris, 38. Narodni muzej, Beograd
16. **PEJZAŽ**
Ulje na kartonu, 19 × 25 cm, sign. d. d. u.: Baruh, 38. Narodni muzej, Beograd
17. **LUKSEMBURSKI PARK**
Ulje na platnu, 49,5 × 60 cm, sign. nema. Narodni muzej, Beograd
18. **MONPARNAS**
Ulje na platnu, 45,5 × 60,5 cm, sign. l. d. u.: B. Baruh, Paris, 37. Narodni muzej, Beograd
19. **ENTERIJER I**
Ulje na platnu, 45,5 × 54,5 cm, sign. d. d. u.: Baruh, Paris, 35. Narodni muzej, Beograd
20. **ENTERIJER II**
Ulje na kartonu, 46 × 38 cm, sign. l. d. u.: B. Baruh 35. Narodni muzej, Beograd

21. PORT D'ORLEAN
Ulje na platnu, 55 × 38 cm, sign. d. d. u.: Bora Baruh, Narodni muzej, Beograd
22. ZBEG-SKICA ZA KOMPOZICIJU IZ ŠPANSKOG GRAĐANSKOG RATA
Ulje na dasci, 55,5 × 47 cm, sign. nema. Muzej grada Beograda, Beograd, Zmaj Jovina 1
23. PARISKI GAMEN
Ulje na platnu, 32 × 40,5 cm, sign. d. d. u.: Bora Baruh, Paris, 37. Muzej grada Beograda, Beograd
24. ŽENA S DETETOM
Ulje na kartonu, 44 × 46,5 cm, sign. d. d. u.: Baruh, 38. Muzej grada Beograda, Beograd
25. MLADIĆ
Ulje na kartonu, 33 × 38 cm, sign. d. d. u.: Baruh, 39. Umjetnička galerija, Sarajevo, JNA 38
26. AUTOPORTRET
Ulje na platnu, 32,5 × 40,5 cm, sign. nema. Elvira Baruh, Beograd, 29. novembra 10/I
27. ŽAN
Ulje na platnu, 60 × 73,5 cm, sign. d. d. u.: Bora Baruh, 39. Elvira Baruh, Beograd
28. PORTRET ŽANA ŽILIA
Ulje na kartonu, 37,5 × 46 cm, sign. l. d. u.: Baruh, Paris, 38. Elvira Baruh, Beograd
29. ATELJE
Ulje na platnu, 72 × 60,5 cm, sign. nema. Elvira Baruh, Beograd
30. BARKE KOD SEN KLUA
Ulje na platnu, 49 × 39,5 cm, sign. l. d. u.: Baruh, 39. Elvira Baruh, Beograd
31. SENA KOD SEN KLUA
Ulje na platnu, 64,5 × 53,5 cm, sign. d. d. u.: Baruh, Paris 35. Elvira Baruh, Beograd
32. KONJI
Ulje na platnu, 24 × 30 cm, sign. nema. Elvira Baruh, Beograd
33. BEČICI
Ulje na platnu, 50 × 59 cm, sign. nema. Elvira Baruh, Beograd
34. KALEMEGDAN
Ulje na platnu, 46 × 33 cm, sign. nema. Elvira Baruh, Beograd
35. ULIČNI PEVAČI
Ulje na kartonu, 32,5 × 41 cm, sign. d. d. u.: Bora Baruh, 39. Elvira Baruh, Beograd
36. ŽENA PRED OGLEDALOM
Akvarel, 21 × 33 cm, sign. d. d. u.: B. Baruh, Ulcinj, 39. Elvira Baruh, Beograd
37. PEJZAŽ IZ HERCEG-NOVOG
Akvarel, 39,5 × 32,5 cm, sign. l. d. u.: Topola, H. Novi, Bora Baruh, 39. Elvira Baruh, Beograd
38. PREDGRAĐE PARIZA
Ulje na dasci, 100 × 73 cm, sign. nema. Sonja Baruh-Alkalaj, Beograd, Gospodar Jevremova 30/I
39. MOTIV IZ BUDVE
Ulje na platnu, 72 × 60 cm, sign. nema. Sonja Baruh-Alkalaj, Beograd
40. PRODAVAC ĐEVREKA
Ulje na platnu, 44,5 × 54 cm, sign. d. d. u.: Bora Baruh, 38. Sonja Baruh-Alkalaj, Beograd
41. ŽAN
Ulje na kartonu, 28 × 47 cm, sign. nema. Sonja Baruh-Alkalaj, Beograd
42. MRTVA PRIRODA
Ulje na platnu, 40 × 34 cm, sign. d. d. u.: Baruh, 39. Sonja Baruh-Alkalaj, Beograd
43. MALI ŠIPTAR
Ulje na dasci, 32,5 × 39,5 cm, sign. nema. Sonja Baruh-Alkalaj, Beograd

44. SKLONIŠTE ZA VREME BOMBARDOVANJA BEOGRADA 6. IV. 1941.
Ulje na dasci, 19 × 26 cm, sign. nema. Sonja Baruh-Alkalaj, Beograd
45. BILEĆA
Akvarel, 20,5 × 15 cm, sign. d. d. u.: B. Baruh, Bileća, 40. Sonja Baruh-Alkalaj, Beograd

CRTEŽI

46. PARIZ
Mastilo, 9,6 × 8 cm, sign. d. d. u.: Paris, B. Baruh, 35. Svi crteži Sonja Baruh-Alkalaj, Beograd
47. LUKSEMBURŠKI PARK I
tuš, 10,7 × 8,8 cm, sign. d. d. u.: Paris, Baruh, 35.
48. LUKSEMBURŠKI PARK II
Tuš, 13,6 × 13,8 cm, sign. d. d. u.: Luksemburg, Paris, B. Baruh, 36.
49. PARIZ — ULICA PROSTITUTKI
Mastilo, 21 × 13,6 cm, sign. d. d. u.: Paris, 35.
50. TRI FIGURE
lavirani tuš, 23,5 × 31,5 cm, sign. d. d. u.: Bora Baruh, Paris, 1937.
51. ENTERIJER I
Tuš, 30,4 × 20,4 cm, sign. d. d. u.: B. B. 40.
52. SKICA
Tuš, 14 × 21,5 cm, sign. d. d. u.: B. B. 40.
53. ENTERIJER II
Tuš, 14,2 × 21,5 cm, sign. d. d. u.: H. Novi, B. Baruh, 40.
54. SKICA
Tuš, 25,5 × 16,8 cm, sign. nema
55. SKICA
Tuš, 21,5 × 14 cm, sign. nema
56. SKICA ZA ZBEG
Tuš, 16 × 13 cm, sign. nema
57. MAJKA PRED MRTVIM SINOM
Bajc, 16 × 19,7 cm, sign. nema
58. SKICA
Tuš i tempera, 24 × 15 cm, sign. d. d. u.: B. Baruh, Bileća, 40.
59. IZ BILEĆA
Tuš, 9 × 11,4 cm, sign. d. d. u.: B. Baruh, Bileća, 40.
60. STUDIJA IZ GLAVNJACE I
Tuš, 12,7 × 18 cm sign. nema
61. STUDIJA IZ GLAVNJACE II
Tuš, 19,5 × 15 cm, sign. d. d. u.: Zatvor
62. IZ BILEĆA
Tuš i tempera, 33 × 20,5 cm, sign. l. g. u.: B. Baruh, Bileća, 40.
63. IVAN MILUTINOVIC
Tuš, 16,2 × 20,5 cm, sign. d. d. u.: B. Baruh, Bileća, 40.
64. ŽANDARI
Olovka, 20,5 × 15,5 cm, sign. nema

65. SKICA
Mastilo, 13,9 × 21,3 cm, sign. nema
66. VESELIN MASLEŠA
Olovka, 30,3 × 20,5 cm, sign. d. d. u.: B. Baruh, Bileća, 40.
67. SKICA ZA PORTRET MOŠE PIJADE
Olovka, 16,4 × 21,4 cm, sign. nema
68. ĐORĐE ANDREJEVIĆ-KUN U LOGORU
Olovka, 21,5 × 17 cm, sign. nema
69. IZ LOGORA
Tuš, 17,2 × 21,5 cm, sign. nema
70. PROZOR
Tuš, 17,2 × 21,2 cm, sign. nema
71. KRČENJE RUŠEVINA U BEOGRADU 1941. GODINE
(sa prinudnog rada kod »Korzike«), mastilo, 19 × 14,2 cm, sign. nema
72. KRČENJE RUŠEVINA U SMEDEREVU 1941. GODINE I
Mastilo, 21 × 14 cm, sign. nema
73. KRČENJE RUŠEVINA U SMEDEREVU 1941. GODINE II,
Mastilo, 21,5 × 14 cm, sign. nema
74. SKICA ZA ZBEG
Tuš, 33,5 × 22 cm, sign. nema
75. ENTERIJER III
Mastilo, 14,2 × 21,5 cm, sign. d. d. u.: H. Novi, Baruh, 40
76. BARKA
Tuš, 30,5 × 20,5 cm, sign. d. d. u.: B. Baruh, H. Novi, 40
77. PEJZAŽ
Tuš, 33 × 25 cm, sign. nema
78. PRED RADNJOM
Tuš, 20,5 × 30,5 cm, sign. d. d. u.: Baruh, Bgd, 40.
79. CVEČE
Tuš, 23,5 × 30 cm, sign. d. d. u.: B. B. 40.
80. SA KALEMEGDANA
Tuš, 14 × 21,5 cm, sign. d. d. u.: B. Baruh, 40.
81. PEJZAŽ IZ TOPČIDERA
Tuš, 14 × 21,5 cm, sign. d. d. u.: B. B. 40.
82. DRUG IZ LOGORA
Tuš, 30,5 cm, sign. d. d. u.: B. Baruh, Bileća, 40.
83. PORTRET TODORA VUJASINOVIĆA
Tuš, 20,3 × 20,5 cm, sign. d. d. u.: B. Baruh, Bileća, 40.
84. STUDIJA ŽENE
Tuš, 20,5 × 30,5 cm, sign. d. d. u.: Baruh, 40.
85. PORTRET DRUGA IZ LOGORA
Tuš, 20,5 × 30,5 cm, sign. nema
86. DRUG IZ LOGORA
Tuš, 20,4 × 30,3 cm, sign. d. d. u.: B. Baruh, Bileća, 40.
87. OBALSKI RADNIK
Tuš, 20,2 × 30,5 cm, sign. nema

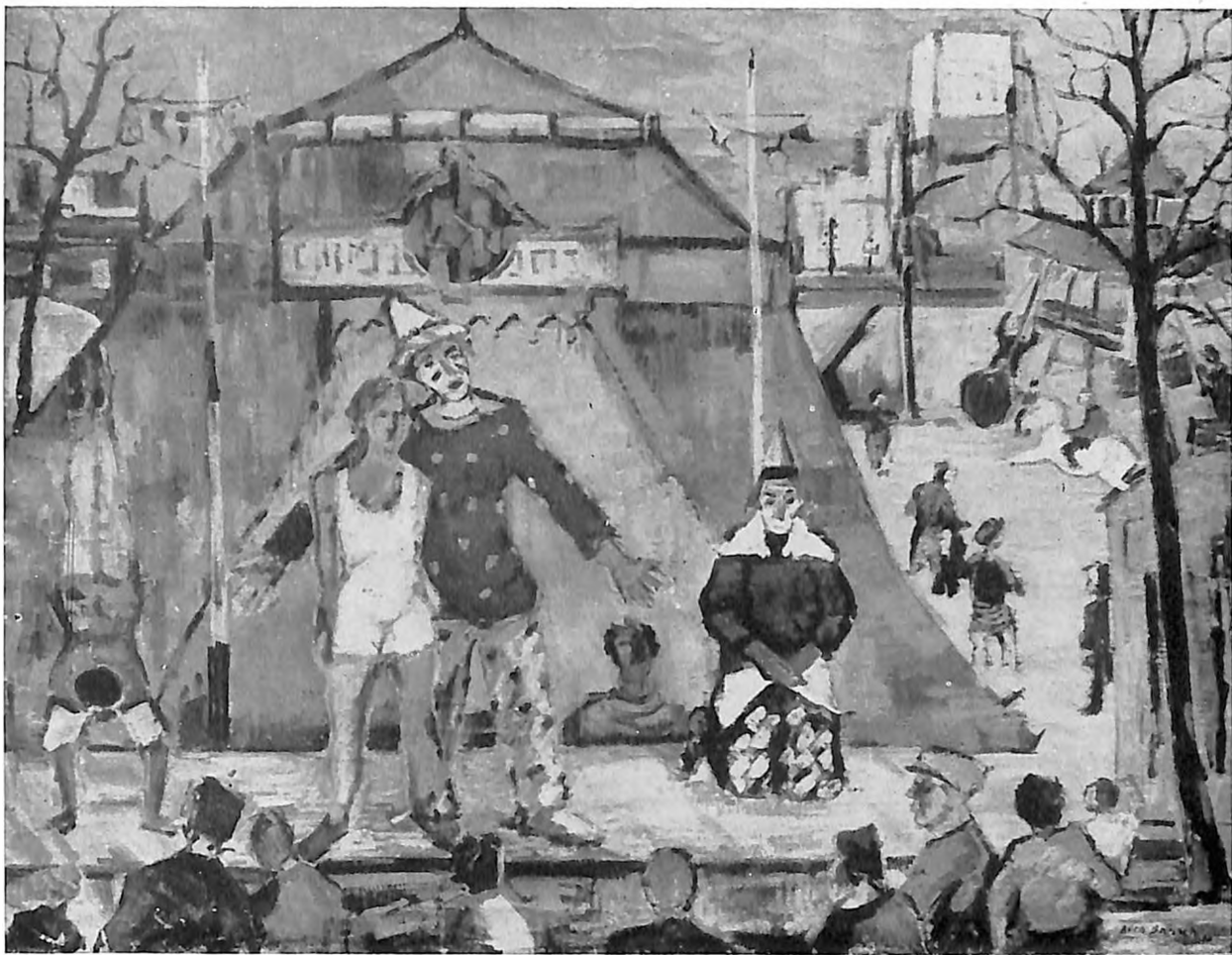
REPRODUKCIJE

AUTOPORETET, ulje, platno

MLADIĆ, ulje, karton — 1939.

CIRKUS, ulje, platno — 1938.

MRTVA PRIRODA S RIBOM, ulje, platno — 1938.

ULIČNI PEVAČI, ulje, karton — 1939.

BEOGRAD, ulje, karton — 1939.

ŽENA PRED OGLEDALOM, akvarel — 1939.

BARKE KOD SEN KLUA, ulje, platno — 1939.

ATELJE, ulje, karton — 1935.

PRODAVAC DEVREKA, ulje, platno — 1938.

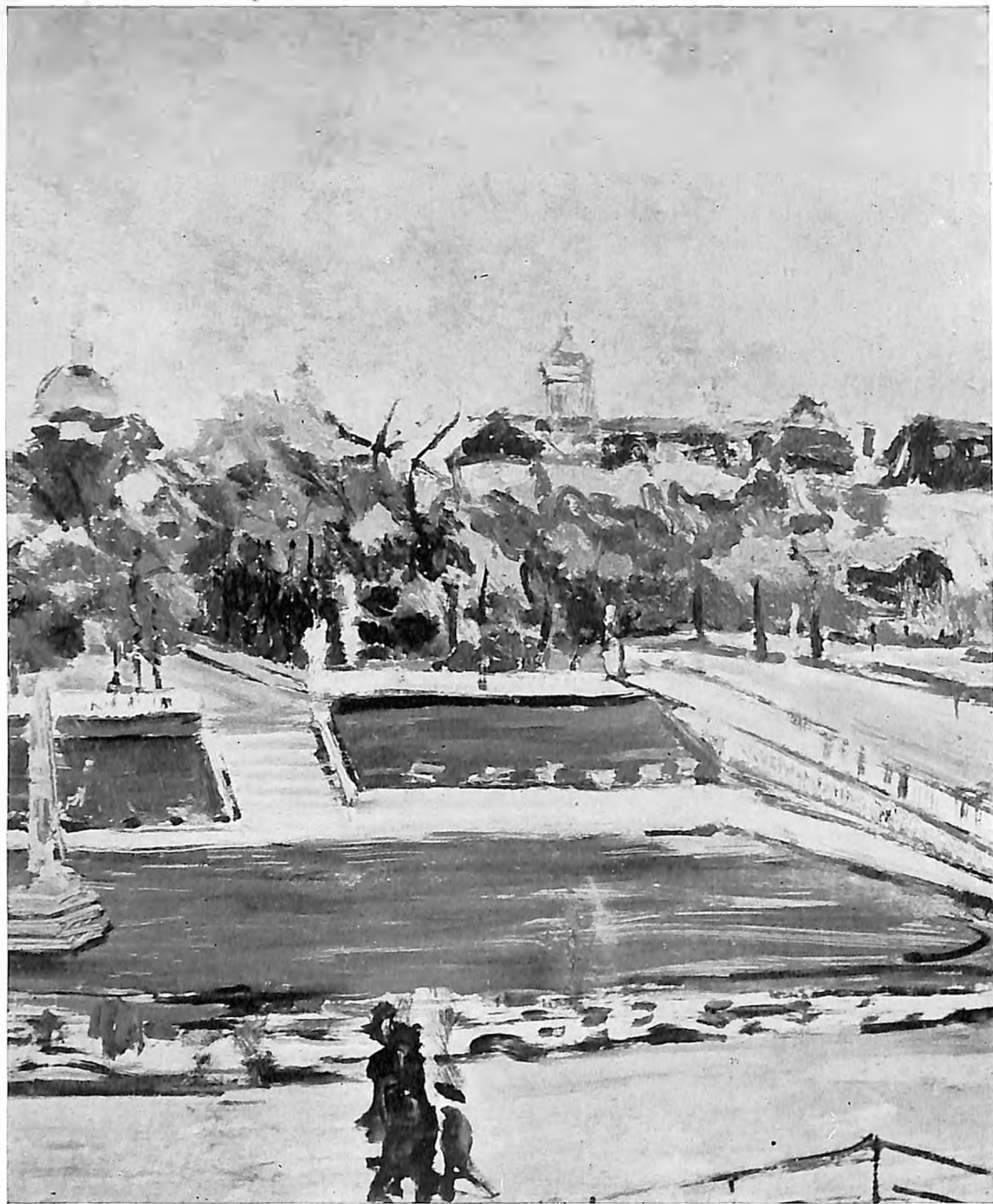
ŽENA U ENTERIJERU, ulje, platno — 1938.

DON KIHOT, ulje, karton

BEOGRAD, ulje, karton — 1940.

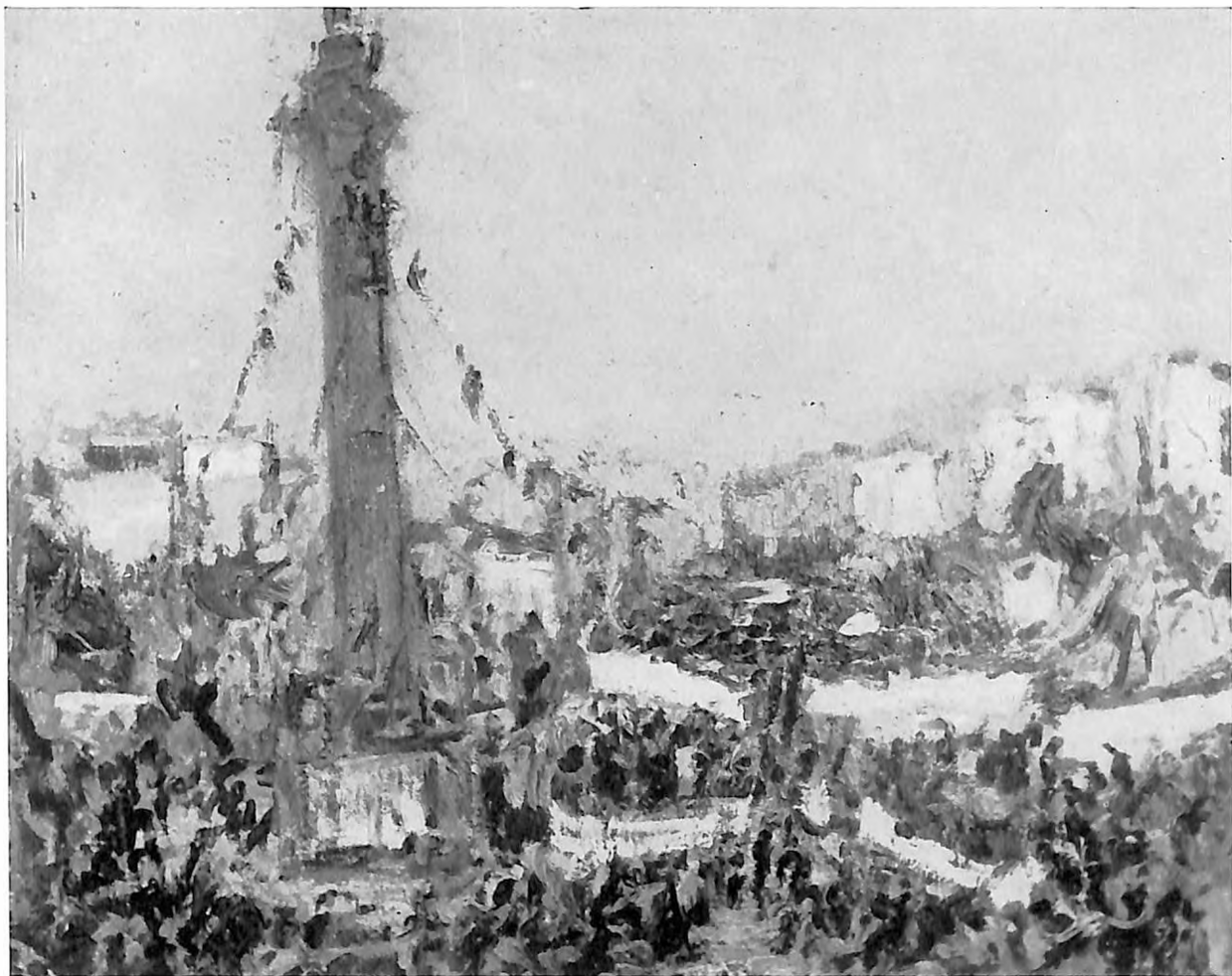
LUKSEMBURŠKI PARK, ulje, platno — 1936.

PARISKI GAMEN, ulje, platno — 1937.

ATELJE, ulje, platno

14. JULI U PARIZU NA TRGU KOLON VANDOM, ulje, karton — 1936.

KATALOG IZDAO SPOMEN-MUZEJ II ZASEDANJA AVNOJ-A U JAJCU U 1000 PRIMERAKA, LATINICOM, POVODOM IZLOŽBE. SEPTEMBAR-DECEMBAR 1964. GODINE

TEHNIČKA OPREMA: Ž. SPASIĆ

LEKTOR: D. SPASIĆ

KOREKTOR: M. MILANOVIĆ

**REPRODUKCIJE: FOTOLABORATORIJA SPOMEN-MUZEJA II ZASEDANJA AVNOJ-A
IZLOŽBU POSTAVILA: V. RISTIĆ, KUSTOS NARODNOG MUZEJA, BEOGRAD
CINKOGRAFIJA I ŠTAMPARIJA ČZP »LJUDSKA PRAVICA« LJUBLJANA**

